

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 17/12 97 om sikker digital kommunikation

(Redegørelse nr. R 8).

Forskningsministeren (Jytte Hilden), erhvervsministeren (Jan Trøjborg), justitsministeren (Frank Jensen), økonomiministeren (Marianne Jelved) og skatteministeren (Carsten Koch):

SIKKER DIGITAL KOMMUNIKATION

Den politiske målsætning

Den eksplosive vækst i brugen af Internet medfører et stigende behov for sikker kommunikation til juridisk bindende dispositioner. Udviklingen er med fuld fart ved at overhale den eksisterende lovgivnings traditionelle krav om skriftlighed og underskrift, som umiddelbart ikke giver mening i Internets digitale verden.

Regeringen har på dette område den klare overordnede målsætning, at

- realisere en principiel ligestilling af digital og papirbaseret kommunikation ved at sikre mulighed for i praksis at anvende digital kommunikation på alle områder, hvor denne kan opfylde samme funktioner som papirdokumenter.

Når målsætningen ikke indebærer, at al kommunikation bør kunne ske elektronisk, skyldes det, at der er områder, hvor elektronisk kommunikation, i hvert fald på kort sigt, ikke kan erstatte papirbaseret kommunikation. Som eksempler kan nævnes områder, hvor der er knyttet særlige virkninger til ihændebehavelse af et originaldokument, f.eks. checks, eller områder, hvor forbrugerbeskyttelsehensyn tilsiger, at forbrugeren får et originaldokument fysisk i hænde. Det er vanskeligt at forudse, hvorvidt vi længere ude i fremtiden helt vil have erstattet papir med digital kommunikation, men inden for en kortere tidsramme vil der klart være områder, hvor dette ikke vil være tilfældet.

På den anden side er der områder, hvor det vil være naturligt at give information i digital form en fortrinsstilling fremfor den papirbaserede form, således at det bliver den digitale form, der bliver den primære og bindende. Det

afspejles i regeringens planer for kundgørelser, eksempelvis Statstidende. Her vil den digitale form medvirke til at give borgerne hurtigere, lettere og mere effektiv adgang til information enten fra hjemmet via Internet eller det lokale bibliotek, mens de professionelle brugere i virksomheder kan få en langt mere effektiv service med skræddersyet elektronisk information om netop de kundgørelser, man har interesse i.

Regeringens målsætning indebærer behov for, at der gennemføres den nødvendige lovgivning som ramme for sikker elektronisk kommunikation – særligt digital signatur – samt at der foretages en gennemgang af al lovgivning med henblik på at identificere formkrav om skriftlighed og underskrift, der kan skabe usikkerhed om, hvorvidt digital kommunikation kan anvendes på det pågældende område. Disse formkrav bør herefter gennemgås og sorteres med henblik på at få afklaret, på hvilke områder det er hensigtsmæssigt, at man anvender digital kommunikation. Hvor dette er tilfældet, bør barrierer herfor fjernes hurtigst muligt. Endelig bør det afklares, hvorvidt der er behov for parallel lovgivning eller andre initiativer til at imødekomme finansielle og forbrugerretlige problemstillinger indenfor elektronisk kommunikation og handel.

For så vidt angår digital signatur, hvor den manglende lovgivning og den usikkerhed der er knyttet hertil, i visse sammenhænge udgør en barriere for at få udbredt anvendelsen af digital kommunikation til bindende juridiske dispositioner, er der behov for en lovregulering, der kan skabe den nødvendige sikkerhed og klarhed. Med hensyn til andre aspekter af digital kommunikation og handel er der generelt god grund til at være tilbageholdende med tidlig gennemførelse af omfattende lovgivning, dels fordi der er tale om grænseoverskridende fænomener, hvor det ikke mindst af hensyn til dansk erhvervsliv er hensigtsmæssigt at sikre overensstemmelse mellem dansk regulering og internationale løsninger, dels fordi det i vidt omfang vil være muligt at løse de problemer, der opstår, via en fortolkning af gældende lovgivning.

Behovet for sikker digital kommunikation

En række danske erhvervsvirksomheder er allerede godt i gang med at tage hul på den digitale virkelighed, hvor der via elektroniske meddelelser indgås aftaler, aftales leveringsvilkår, bestilles leverancer fra underleverandører

og foretages indberetninger til det offentlige. Således udveksler 80% af alle danske virksomheder med mere end 5 ansatte i dag data elektronisk med andre virksomheder eller med offentlige myndigheder.

Elektronisk udveksling af data mellem erhvervsvirksomheder foregår i dag i såkaldte lukkede systemer, hvor »spillereglerne«, dvs. retsvirkninger, sikkerhedsaspekter, udvekslingsformater m.v., er aftalt indbyrdes på forhånd mellem de involverede virksomheder. De fælles standarder for elektronisk dataudveksling, som erhvervenes hovedorganisationer i samarbejde med Forskningsministeriet og Erhvervsministeriet er i gang med fastlægge i det såkaldte EDI-samarbejde, er et eksempel på et sæt spilleregler, der kan anvendes i sådanne lukkede systemer. Handler man ofte med hinanden, så kan det give mening at indgå sådanne rammeaftaler.

Men den løsningsmodel er ikke anvendelig, hvis ønsket er, at principielt alle virksomheder, myndigheder og privatpersoner på nettet, indbyrdes skal kunne foretage juridisk bindende dispositioner, f.eks. foretage en enkelt bestilling, eller indgå en enkeltstående aftale, uanset om de tidligere har været i kontakt med hinanden eller ej.

Der er derfor en stigende efterspørgsel fra erhvervsside efter juridisk regulering, der kan sikre betryggende rammer for, at man kan foretage juridisk bindende dispositioner via åbne net som f.eks. Internet uden først at skulle aftale med modtageren, hvordan man gør.

I en undersøgelse foretaget af Forskningsministeriet angiver to tredjedel af de adspurgte virksomheder således betalingsformidling og manglende afklaring af juridiske spørgsmål om bl.a. aftaleindgåelse som afgørende barrierer for at tage fat på elektronisk kommunikation, se »Danske virksomheders brug af IT«, Forskningsministeriet 1997.

Med hensyn til betalingsformidling er en kortlægning af udviklingen inden for elektroniske betalingsmidler, elektronisk værdipapirhandel samt andre salgs- og markedeførings-systemer inden for finansielle tjenesteydelser, herunder home-banking og salg af forsikringsprodukter undervejs fra Økonomiministeriet. Se om dette initiativ i bilag 4.

Det er imidlertid ikke kun dansk erhvervsliv, der er interesseret i elektronisk kommunikation. 53% af samtlige danske husstande har mindst én PC, og ved udgangen af 1997 forventes 20%

at have Internetadgang fra hjemmet. 80% af alle danskere har i dag adgang til Internet fra det lokale bibliotek.

Brug af Internet i kommercielle sammenhænge, dvs. ved bestilling og køb af varer over Internet, må forventes at vokse betydeligt. Også private borgere ønsker at kunne foretage juridisk bindende dispositioner via Internet.

For private borgere vil det også være relevant via Internet at kunne afgive oplysninger om skat, SU, bestille sygesikringsbevis, pas eller kørekort, indsende byggetilladelses-ansøgning eller flyttemeddelelse eller modtage elektronisk recept fra lægen f.eks. som opfølgning på en telefonisk konsultation etc.

En række offentlige myndigheder, heriblandt Told og Skat, SU-styrelsen, EU-direktoratet under Fødevarerministeriet og Erhvervs- og selskabsstyrelsen, har konkrete planer om at tilbyde borgerne juridisk bindende kommunikation. De nævnte myndigheder arbejder sammen med Forskningsministeriet på at igangsætte konkrete pilotprojekter baseret på digital signatur.

I et samfundøkonomisk perspektiv er der gode grunde til at fremme en udvikling, der fører til øget elektronisk kommunikation og handel. Øget anvendelse af elektronisk kommunikation vil understøtte dansk erhvervslivs muligheder for at tage del i den globale konkurrence samt være med til at muliggøre et serviceløft i det offentliges betjening af borgere og erhvervsvirksomheder.

Bortfaldet af geografiske barrierer ved elektronisk handel vil give mindre virksomheder samt virksomheder i udkantsområder helt nye muligheder, mens hjemmemarkedsvirksomheder samtidig vil blive udsat for langt større konkurrence.

Med henblik på at undersøge den nye teknologiske implikationer for erhvervslivet og for at synliggøre potentialet, har Erhvervsministeriet bl.a. nedsat Butikstrukturkommissionen. Kommissionen skal bl.a. analysere elektronisk handels betydning for detailhandlen.

En effektiv udbredelse og udnyttelse af elektronisk handel vil således være et væsentligt erhvervspolitisk instrument til at forbedre konkurrenceevnen, beskæftigelsen og den økonomiske vækst.

Hvis erhvervslivet skal foretage de nødvendige investeringer i den nye teknologi, og hvis forbrugerne skal anvende de nye muligheder på Internet, er det afgørende, at Internets aktø-

rer kender mulighederne, og har tillid til de regler, der gælder for Internet.

Solide løsninger

Brug af elektronisk kommunikation til bindende juridiske dispositioner forudsætter, at der kan kommunikeres med sikkerhed for såvel afsenders som modtagers identitet, indholdets integritet og ofte tillige med sikkerhed for fortrolighed i forhold til andre. Der skal med andre ord foreligge solide tekniske løsninger.

Når vi kommunikerer på papir, tjener underskrift og brevpapir til at identificere os overfor modtageren, som ligeledes vil have mulighed for at se, om konvolutten har været lukket op undervejs, og om der er foretaget ændringer i den skrevne tekst. I praksis foregår kommunikationen oftest, uden at vi tænker nærmere over disse aspekter. Det er da også kun undtagelsesvis, at der er behov for at være opmærksom herpå.

Når kommunikationen foregår elektronisk, er der ikke på samme måde konkrete spor, der gør, at man umiddelbart bliver opmærksom på, at der kan være ændret i et dokumentets indhold, ligesom det umiddelbart er vanskeligt eller nogen gange umuligt at få sikkerhed for, hvem der egentlig er afsender af meddelelsen. Dette betyder, at det i praksis er langt lettere at foretage ændringer i den eller at udgive sig for andre, uden at det er synligt for modtageren.

Imidlertid kan brug af en solid digital signatur sikre mod disse problemer. Digitale signaturer kan formidles gennem såkaldte nøglecentre, der administrerer erhvervsvirksomheders og borgeres adgang til digital signatur.

Det kunne principielt overlades til markedet selv at sørge for, at der etableres nøglecentre, og at de løsninger de sælger, er tilstrækkeligt solide. Der er imidlertid tale om et nyt marked med produkter af en sådan teknisk kompleksitet, at det er meget vanskeligt for den enkelte bruger at gennemskue, om man får et produkt med den fornødne sikkerhed.

Endvidere bør det ved lovgivning afklares, i hvilket omfang nøglecenteret er ansvarlig i forbindelse med fejl og misbrug af digital signatur.

- Regeringen vil derfor tage initiativ til en regulering af nøglecentrenes virke i form af en autorisationsordning og en række minimumskrav til den digitale signaturs udformning, sikkerhedsniveau m.v., der kan fremme udbud af løsninger af fornøden kvalitet.

Retlig klarhed og sikkerhed

Et andet aspekt af usikkerheden overfor nye teknikker er den retlige usikkerhed med hensyn til mulighederne for at anvende digital kommunikation og digital signatur til juridisk bindende dispositioner. Hvad kan man bruge digital signatur til og med hvilken juridisk effekt?

Erhvervsvirksomheder, offentlige myndigheder og private borgere, der anvender digital kommunikation og en tilhørende offentligt autoriseret digital signatur vil i sagens natur ønske sikkerhed for, at den digitale kommunikation også bliver accepteret af domstolene på samme måde som traditionel papirbaseret kommunikation med håndskreven underskrift.

På en række områder er der i dansk ret ingen formkrav. Det gælder f.eks. indgåelse af aftaler. På sådanne områder vil afgørelsen af, om en digital signatur er bevis for, at en bestemt person har underskrevet en bestemt meddelelse, i sidste ende ligge hos domstolene. Domstolene må – ligesom det gælder for en håndskreven underskrift – konkret i hvert enkelt tilfælde afgøre, om en signatur er afgivet af den person, den angiver, og hvorvidt dokumentet er blevet ændret efterfølgende. Udgangspunktet er her – som for almindelige underskrifter – at domstolene har frihed i bevisbedømmelsen, herunder frihed til at vurdere den konkrete bevisførelse om den eller de pågældende digitale signaturers sikkerhed.

Med en rammelovgivning om digital signatur, der som nævnt ovenfor sikrer gode og solide systemer, må det imidlertid forventes, at en digital signatur frembragt i overensstemmelse med lovens krav, vil have en høj bevisvægt i forbindelse med en retssag herom.

Spørgsmålet er, om domstolene også uden videre vil acceptere digitale signaturer på områder, hvor der er særlige lovkrav om underskrift og skriftlighed etc. Uanset en lovgivning om digital signatur må det anses for mere tvivlsomt, om elektronisk kommunikation i alle tilfælde vil blive accepteret på områder med sådanne lovkrav. Nogle lovkrav vil kunne opfyldes af digital kommunikation, mens der vil være andre områder, hvor digital kommunikation af forskellige årsager ikke kan finde anvendelse.

Denne retlige usikkerhed er ikke hensigtsmæssig, når man tænker på de samfundsøkonomiske fordele ved at fremme elektronisk kommunikation. Det bør derfor via lov- og bekendtgørelsesregulering fastslås på hvilke

områder, i hvilket omfang og på hvilken måde, man kan anvende digital kommunikation med digital signatur, hvor der findes formkrav om skriftlighed eller underskrift. Det bør med andre ord fremgå klart, hvor man kan og hvor man ikke kan kommunikere digitalt.

På områder, hvor formkrav umiddelbart skaber usikkerhed med hensyn til mulighederne for at anvende digital kommunikation, bør det via en totalgennemgang af al lovgivning og bekendtgørelsesregulering afklares, hvorvidt man bør give mulighed herfor.

Ligestillingen kan som tidligere nævnt ikke gennemføres på alle områder. Der kan være områder, der endnu ikke egner sig til digital kommunikation, fordi den digitale verden ikke frembyder samme funktionalitet, som man i dag har ved papirbaseret kommunikation. Ovenfor er nævnt det eksempel, at man ikke uden videre vil kunne lave digitale kørekort, fordi man ikke uden særlige foranstaltninger kan opnå originalitetsvirkning. Man kan jo kopiere digitale datafiler uden at man kan se, hvilken én, der er den originale. På samme måde vil der kunne være andre forhold, der kan bevirke, at man ikke på kort sigt vil kunne anvende digital kommunikation. Eksempelvis vil en række formkrav udspringe af EU-regulering eller af internationale overenskomster, hvor Danmark ikke ensidigt kan ændre de enkelte bestemmelser eller fortolke dem anderledes end man gør i de øvrige lande.

Forudsætningen for, at der kan gennemføres en nærmere regulering af, på hvilke områder der fortsat bør stilles krav om anvendelse af egentlige papirdokumenter, henholdsvis hvilke lovkrav om skriftlighed og underskrift, der bør kunne opfyldes af digital kommunikation, er som ovenfor nævnt en sortering af alle gældende formkrav. I forbindelse hermed bør der fastsættes klare tidsfæstede rammer for, hvornår en sådan generel gennemgang skal være gennemført.

Principielt kan den ovenfor nævnte regulering ske på to måder – enten i form af en »frameldingsmodel« eller i form af en »tilmeldingsmodel«.

– I frameldingsmodellen er udgangspunktet, at der i den kommende digital signatur lovgivning indgår en bestemmelse om, at lovkrav om skriftlighed og underskrift ikke er til hinder for, at der anvendes digitale meddelelser med digital signatur. Dette bør kombineres med en hjemmel til ved bekendtgørelse at

undtage konkrete love eller lovbestemmelser fra denne hovedregel

- midlertidigt m.h.p. justering af den pågældende lovgivning, sådan at anvendelse af digital kommunikation bliver mulig, eller permanent, fordi man ønsker at fastholde et krav om papirdokumenter.
- Ved tilmeldingsmodellen er udgangspunkt omvendt, dvs. at der ikke i den generelle lovgivning foretages nogen generel regulering af mulighederne for at anvende digital signatur på områder hvor der er formkrav. Der vil således være tale om en lovhjemmel til efterfølgende via bekendtgørelse at fastslå, at digital signatur på konkrete områder eller inden for konkrete love kan anvendes, uanset formkrav om skriftlighed eller underskrift.

Senest i forbindelse med høringen over det kommende lovforslag om digital signatur må der ske en afklaring af, hvilken af de to ovenfor nævnte modeller, der bør danne grundlag for det lovforslag, der i sidste ende fremsættes. Fordele og ulemper ved de to modeller er beskrevet nærmere i bilag 1, som også indeholder en beskrivelse af de særlige problemstillinger om digitale signaturers holdbarhed, behovet for tidsstempeling m.v.

- Regeringen vil – uanset valg af reguleringsmodel – tage initiativ til, at der igangsættes en gennemgang af al lovgivning med henblik på at afklare hvilke lovkrav om skriftlighed og underskrift, der eksisterer i dag. For de lovkrav, der ikke i dag kan opfyldes med digital kommunikation men hvor lovkravet bør kunne opfyldes, vil regeringen fastsætte tidsfæstede rammer for, hvornår digital kommunikation skal kunne anvendes.

Omfanget af den nævnte kortlægningsopgave er vanskelig at overskue. En simpel søgning i retsinformation angiver, at der er omkring 4000 lovkrav om skriftlighed og yderligere 1400 om underskrift. Medtages underliggende bestemmelser i bekendtgørelser kan tallet komme i nærheden af 10.000 lovregler. Samtlige regler skal gennemgås, og det skal for hver enkelt bestemmelse vurderes, hvorvidt digital kommunikation kan anvendes, samt hvilke eventuelle ændringer i lovbestemmelsen eller bekendtgørelsen, der er behov for.

I denne forbindelse er der en lang række praktiske spørgsmål, som den enkelte myndighed må afklare. Myndigheden vil formentlig skulle fastsætte standarder og dokumentformater, som myndigheden kan modtage. Eksempel-

vis vil ikke alle myndigheder have mulighed for at læse alle former for digital kommunikation, eksempelvis lydband.

Et internationalt perspektiv

Fastsættelse af rammer for elektronisk kommunikation og handel kan ikke betragtes som et isoleret dansk fænomen. Der er i vidt omfang tale om systemer, som skal kunne fungere også globalt, hvis erhvervsliv og brugere fuldt ud skal kunne udnyttede de fordele, et sådant system giver.

Det er derfor også relevant at se på, hvor langt andre lande er kommet med hensyn til regulering af digital kommunikation og handel, og hvilke initiativer der er i støbeskeen i de forskellige internationale samarbejdsfora som f.eks. EU, FN, WTO, OECD og G7.

Der er i en række lande initiativer undervejs til fremme af elektronisk kommunikation og handel. Der er dog betydelig uklarhed med hensyn til det konkrete indhold af de forskellige landes kommende lovgivning om f.eks. digital signatur.

I USA har en række delstater vedtaget lovgivning om digital signatur. I Utah vedtoges den første egentlige lovgivning om digital signatur med regulering både af nøglecentre og retsvirkning af digital signatur. Siden har en række enkeltstater fulgt op med lovgivningstiltag af meget forskellig rækkevidde og indhold. På føderalt niveau er der dog fortsat uklarhed om, hvilke initiativer den amerikanske administration vil tage med hensyn til digital signatur.

I Europa har Italien og Tyskland vedtaget national lovgivning om henholdsvis elektroniske dokumenter/kontrakter og digital signatur. Den tyske lovgivning er dog begrænset til alene at omfatte en autorisationsordning for nøglecentre, og retsvirkningerne af en digital signatur reguleres ikke.

EU-Kommissionen kom i april 1997 med en meddelelse om elektronisk handel og fulgte i oktober 1997 denne op med en meddelelse om kryptering og digital signatur.

EU-Kommissionen lægger op til, at der i alle medlemslande skal iværksættes de nødvendige tiltag for at sikre tillid til digital signatur-systemer. Dette indbefatter efter Kommissionens vurdering, at der bør indføres fælles krav for europæiske nøglecentre og certifikater, der sikrer mulighed for gensidig anerkendelse af digitale signaturer, samt at det bør sikres, at sikker digital signatur på alle områder, hvor dette er

muligt, har samme juridiske anerkendelse som dokumenter med håndskreven underskrift. Der har fra dansk side været tæt kontakt med Kommissionen i forbindelse med udarbejdelsen af meddelelsen om digital signatur, idet Kommissionen bl.a. har ønsket at trække på de overvejelser, vi allerede har gjort os på dette område.

EU-kommissionens meddelelse blev drøftet på et rådsmøde for teleministre den 1. december 1997. Rådet vedtog et sæt rådskonklusioner, der bl.a. opfordrer Kommissionen til så hurtigt som muligt at fremlægge et forslag til direktiv om digital signatur. Samtidig var der enighed om at diskutere relevante aspekter af Kommissionens meddelelse i Rådet for justits- og indenrigsministre.

Endelig har FNs handelsretskommission, UNCITRAL, i juni 1996 vedtaget en modellov om Electronic Commerce. Modelloven er baseret på den grundtanke, at elektronisk handel kræver, at digitale meddelelser sidestilles med papirmeddelelser, hvis ellers de funktioner, som papiret sikrer, sikres mindst ligeså godt digitalt. Denne tanke om funktionel ækvivalens udtrykkes i modellovens regler i artiklerne 5-7 om kravene til blandt andet skriftlighed (writing) og underskrift (signature).

Modellovens artikel 5 angiver, at elektroniske meddelelser ikke må frakendes juridisk anerkendelse alene af den grund at de foreligger i elektronisk form. For skriftlighedskrav anfører modelloven i artikel 6, at disse bør være opfyldt, når den elektroniske information foreligger i en sådan form, at den kan genskabes ved senere lejlighed.

Underskriftskrav bør være opfyldt af digital kommunikation, når der benyttes en teknik til sikring af personens identitet og af personens vedkendelse af indholdet. Denne underskriftsteknik skal være så troværdig som formålet med kommunikation måtte forlange.

I OECD har man i marts 1997 vedtaget retningslinjer for udformningen af national krypteringsregulering. Retningslinjerne er bredt formulerede og åbner mulighed for meget forskelligartede nationale regelsæt for kryptering. Sammenfattende er situationen således, at der er en række initiativer undervejs, såvel nationalt som i de internationale samarbejdsfora. Disse initiativer er endnu ikke af en sådan karakter, at de giver noget klart pejlemærke for, hvordan den internationale regulering af f.eks. anvendelsen af digital signatur i sidste ende vil blive. Det er bl.a. EU-kommissionens holdning,

at EU bør udnytte denne situation til at gå foran med hensyn til udviklingen af modeller for konkret lovgivning, blandt andet for aktivt at kunne påvirke den kommende regulering.

Vi har i Danmark allerede i dag gennemtænkt en række af de relevante problemstillinger og er begyndt at formulere løsninger herpå, hvilket giver gode muligheder for fortsat at være med til at sætte dagsordenen på dette område i EU og dermed også i global sammenhæng. En tidlig dansk regulering vil have gode muligheder for de facto at blive en af modellerne for internationale tiltag. En tidlig regulering af digital signatur vil desuden give dansk erhvervsliv mulighed for at komme med i front ved anvendelsen af elektronisk kommunikation i internationale sammenhænge.

Som nævnt indledningsvis er det på andre områder end digital signatur mest hensigtsmæssigt foreløbig at være afventende, således at en juridisk regulering i Danmark så vidt muligt sker koordineret med en eventuel international regulering, herunder i sagens natur navnlig med eventuel EU-regulering. National enegang kan begrænse danske virksomheders konkurrenceevne, idet virksomhederne i så fald underlægges andre regler end andre landes.

Det er på den baggrund regeringens opfattelse, at der er en række fordele ved fra dansk side nu at tage konkrete initiativer m.h.p. regulering af rammerne for anvendelse af digital signatur. Disse initiativer vil kunne koordineres med et kommende EU-direktivforslag inden fremsættelsen af et konkret lovforslag.

Realisering af de politiske målsætninger

Hvordan realiseres så den overordnede politiske målsætning om at der i praksis skal sikres samme muligheder for at anvende elektronisk kommunikation som for at benytte papirbaseret kommunikation på alle områder, hvor dette er muligt?

En realisering af den ovenfor nævnte målsætning indebærer et behov for følgende initiativer:

- At der hurtigst muligt etableres det fornødne lovgivningsmæssige grundlag for etablering af nøglecentre, der kan udbyde solide kvalitetsløsninger for digital signatur.
- At der i denne lovgivning fastlægges klare regler for nøglecenterets ansvar og hæftelse i forbindelse med digital signatur.
- At det i forlængelse heraf fastlægges, hvilke lovkrav om skriftlighed og underskrift, der kan opfyldes med digital kommunikation

med digital signatur, samt at formkrav justeres, sådan at det bliver muligt at anvende digital signatur og digital kommunikation på alle områder, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt.

- At der med sigte herpå i alle ministerier foretages en systematisk gennemgang af al lovgivning m.v., med henblik på at identificere formkrav, der bør kunne opfyldes via digital kommunikation med digital signatur. I det omfang gennemgangen viser behov herfor, tages der initiativ til gennemførelse af de nødvendige lovændringer m.v., med henblik på at muliggøre anvendelse af digital kommunikation.
- At det sikres, at virksomhedernes datakommunikation med offentlige myndigheder sker på en nem, fortrolig og brugervenlig måde, således at det reelt bliver lettere for virksomhederne at kommunikere med det offentlige.
- At sikre virksomhedernes konkurrenceevne på det stadigt voksende elektroniske marked gennem styrkelse af virksomhedernes rammebetingelser, så elektronisk handel kan foregå sikkert og effektivt.
- At sikre, at regulering af forholdene for det elektroniske marked reflekterer Internets karakter som et åbent og grænseløst system, således at arbejdet så vidt muligt koordineres på internationalt plan, fx vedrørende markedsføringsreglerne.
- At direktiv om fjernsalg gennemføres med henblik på at sikre forbrugernes rettigheder ved Internethandel.
- At der tilvejebringes det nødvendige grundlag for, at tinglysning kan ske elektronisk.
- At der foretages en kortlægning af udviklingen inden for elektroniske betalingsmidler, elektronisk værdipapirhandel samt andre salgs- og markedsføringssystemer inden for finansielle tjenesteydelser, herunder homebanking og salg af forsikringsprodukter. Det skal tillige afdækkes, hvilke risici de nye elektroniske betalingsformer indebærer.
- At borgere og virksomheder som led i en yderligere service gives adgang til en øget elektronisk kommunikation med skattemyndighederne.

I bilagene, der er knyttet til redegørelsen, følger en nærmere gennemgang af de konkrete initiativer, de enkelte ministre vil igangsætte – eller allerede har igangsat for i praksis at realisere de nævnte målsætninger om principiel

ligestilling af digital og papirbaseret kommunikation. Hermed slutter redegørelsen.

36. møde

Tirsdag den 13. januar 1998 kl. 13.00

Dagsorden

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 92:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af de i Bruxelles den 16. december 1997 undertegnede protokoller om Polens, Den Tjekkiske Republiks og Ungarns tiltrædelse af den Nordatlantiske Traktat.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 17/12 97).

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 3:

Forslag til folketingsbeslutning om folkeafstemning om NATO-udvidelse.

Af Villy Søvnald (SF) m.fl. (Fremsat 8/10 97).

3) Forespørgsel nr. F 12:

Forespørgsel til udenrigsministeren og forsvarsministeren [om NATO's kommandostruktur og forstærkningsplaner].

Af Keld Albrechtsen (EL) og Villy Søvnald (SF). (Forespørgslen anmeldt 21/10 97. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/10 97).

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Fra medlem af Folketinget Jytte Madsen, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 14. januar 1997 atter kan give møde i Tinget.

Hugo Sørensens hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Sundhedsministeren (Birte, Weiss) har meddelt mig, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Redegørelse om forebyggelse. (Redegørelse nr. R 9).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Redegørelsen vil komme til forhandling onsdag den 21. januar 1998.

Fødevarerministeren (Henrik Dam Kristensen) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Redegørelse om fødevarerpolitik. (Redegørelse nr. R 10).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Jeg foreslår, at forhandling om denne redegørelse finder sted onsdag den 4. februar 1998. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Medlemmer af Folketinget Anne Baastrup (SF), Jes Lunde (SF) og Villy Søvnald (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission til udredning af hashens virkninger. (Beslutningsforslag nr. B 95).

Medlemmer af Folketinget Flemming Oppfeldt (V) og Bendt Bendtsen (KF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til arbejdsministeren:

»Hvad agter regeringen at foretage sig på baggrund af Rigsrevisionens kritik af AF-systemet?«

(Forespørgsel nr. F 31).

Medlemmer af Folketinget Holger K. Nielsen (SF) og Bruno Jerup (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til statsministeren: